

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/50/2023
Identifikačné číslo spisu:	8520202034
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8520202034.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcu F. L., narodeného XX. C. XXXX, L. XXX, zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava, Červeňová 15, IČO: 47 244 895, proti žalovanému Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 1.187,72 eura a 10.000 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 5C/63/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. októbra 2022 sp. zn. 22Co/50/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5C/63/2020-175 zo 16. augusta 2021, vo výroku I. zamietol žalobu a vo výroku II. žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

1.1. Právne prvoinštančný súd vec posúdil podľa § 3 ods. 1 písm. a) a 2, § 4 ods. 1 písm. d), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, § 15 ods. 1 a 2, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1 a 2, § 18 ods. 1 a 3, a § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej aj „Zákon“).

1.2. V odôvodnení uviedol, že v prejednávanej veci si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody 1.187,22 eur titulom náhrady trov obhajoby a sumy 10.000 eur ako nemajetkovej ujmy voči štátu s poukazom na § 3 ods. 1 písm. a) zák. č. 514/2003 Z. z. z dôvodu, že škoda a nemajetková ujma mu mala byť spôsobená nezákonným rozhodnutím vydaným orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci - rozkazom o uložení sankcie za priestupok vydaným Okresným úradom Stará Ľubovňa, odborom všeobecnej vnútornej správy, č. OU-SL-OVVS-2017/006565-430 pr. dňa 11.7.2017. Súd prvej inštancie nemal preukázané splnenie prvého predpokladu pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 3 ods. 1 písm. a) zák. č. 514/2003 Z. z., a to existenciu

nezákonného právoplatného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. K zrušeniu rozkazu o uložení sankcie zo dňa 11.07.2017 došlo ex offo (§ 87 ods. 4 druhá veta zák. č. 372/1990 Zb.) včasným podaním odporu žalobcom, teda tento rozkaz nebol zrušený (orgánom na to príslušným) pre jeho nezákonnosť. Následne dňa 05.01.2018, Okresný úrad Stará Ľubovňa, odbor všeobecnej vnútornej správy rozhodol o zastavení konania o priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa ust. § 49 ods. 1 písm. d) zákona č. 372/1990 Zb, ktorého sa mal dopustiť žalobca, lebo spáchanie priestupku, o ktorom sa koná, nebolo žalobcovi preukázané. V priebehu uvádzaného priestupkového konania bol žalobca zastúpený advokátom. Konštatoval, že celé priestupkové konanie vedené proti žalobcovi bolo uskutočňované plne v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi aj internými predpismi, v žiadnom štádiu konania nebola príslušným orgánom konštatovaná nezákonnosť akéhokoľvek z rozhodnutí vydaných v priestupkovom konaní. Zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie sa totižto vzťahuje iba na zrušené právoplatné rozhodnutia a nemá vplyv na použitie riadnych opravných prostriedkov. Súd prvej inštancie ďalšie podmienky zodpovednosti štátu za škodu (nemajetkovej ujmy) neskúmal, keďže na vyvodenie zodpovednosti žalovaného za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je potrebné kumulatívne, t. j. súčasné splnenie všetkých zákonom stanovených podmienok. Dodal, že pokiaľ žalobca v žalobe a vo vyjadreniach poukázal na analógiu zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie v trestnom konaní, k tomuto dodal, že mu je známa judikatúra slovenských súdov v tejto oblasti, t. j. napr. v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby, príp. pri zastavení trestného stíhania, kedy takéto konečné rozhodnutia vo veci, ktoré nepotvrdí vznesené obvinenie, sa považuje analogicky za zrušujúce rozhodnutie vo vzťahu k uzneseniu o vznesení obvinenia. V týchto prípadoch však existuje právoplatné uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré je akoby zrušované konečným rozhodnutím vo veci, ktoré podozrenie nepotvrdilo.

1.3. O nároku na náhradu trov súd prvej inštancie rozhodol v súlade s § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že žalovaný bol v konaní v celom rozsahu úspešný, teda má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktoré je povinný nahradiť žalobca.

2. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 27. októbra 2022 sp. zn. 22Co/50/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil vo výroku I., zmenil rozsudok vo výroku II. tak, že náhradu trov prvoinštančného konania stranám sporu nepriznáva a nepriznal stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že predmetom prieskumu odvolacieho súdu vymedzenými dôvodmi odvolania žalobcu bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vo veci správne, ak svojím výrokom zamietol žalobu o zaplatenie sumy 1.187,22 eura, ktorou si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody a sumy 10.000 eur, ktorou si uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy, spôsobenú nezákonným rozhodnutím vydaným orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci (rozkaz o uložení sankcie za priestupok), a to na základe zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.

2.2. Skonštatoval, že súd prvej inštancie dospel k záveru o chýbajúcom základnom predpoklade uvedenom v § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. - existencii právoplatného rozhodnutia, ktoré by bolo zrušené pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom, a tým nenaplneniu esenciálnej podmienky zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánom nezákonným rozhodnutím podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z., pričom nepovažoval za dôvodné tvrdenia žalobcu o analógiu zodpovednosti štátu za nezákonné rozhodnutie v trestnom konaní, a to pre absenciu právoplatného zrušujúceho rozhodnutia.

2.3. Poukázal na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ktorá, osobe pôvodne obvinenej, či obžalovanej v trestnom konaní, ktorá vynaložila výdavky na svoju obhajobu a ktorej meno bolo spájané s určitým trestným činom, je napokon spod obvinenia oslobodená, priznala takto úspešnému obvinenému nárok na náhradu škody voči Slovenskej republike, keď konštatovala, že zákon č. 514/2003 Z. z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby, avšak judikatúra dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím [§ 3 ods. 1 písm. a) citovaného zákona]. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo

oslobodenie spod obžaloby. Pre vznik nároku na náhradu škody ujmy spôsobenej v trestnom konaní je teda rozhodujúca skutočnosť, že trestné stíhanie neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, a to bez ohľadu na dôvod takéhoto výsledku. Podstata nároku na náhradu škody sa v tomto prípade neviaže na správnosť, či nesprávnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania. Uvedené však platí pre trestné konanie, kde bolo vydané nezákonné rozhodnutie, avšak neplatí a nevzťahuje sa na prejednávanú vec, nakoľko zrušenie rozkazu podaním odporu žalobcom priamo neznamená totožnú situáciu, ako keď prokurátor na sťažnosť obvineného zruší uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia.

2.4. Odvolací súd skonštatoval, že v trestnom konaní dochádza k trestnému stíhaniu konkrétnej osoby - obvineného, až na základe rozhodnutia orgánu verejnej moci - orgánu činného v trestnom konaní a pred súdom sa obvinený ocitá až na základe uplatnenia obžalovacej zásady trestného konania, v zmysle ktorej trestné stíhanie pred súdmi je možné len na základe obžaloby podanej prokurátorom, a teda je právomocou prokurátora, na ktorého páchatela a pre ktorý skutok podá obžalobu. Naproti tomu, v prípade priestupkového konania je osoba obvinená z priestupku len čo správny orgán vykonal voči nej prvý procesný úkon. Teda priamo zo zákona, bez potreby, aby orgán verejnej moci na základe kvalifikovaného podozrenia o spáchaní priestupku konkrétnou osobou bol povinný vydať rozhodnutie, ktorým by voči predmetnej osobe začal priestupkové konanie. Celá situácia je navyše v tomto smere ešte komplikovanejšia o tú skutočnosť, že samotné priestupkové konanie môže správny orgán začať na základe návrhu inej osoby (resp. subjektu práva), či v dôsledku postúpenia veci iným orgánom verejnej moci, o ktorých návrhoch a postúpených právnych veciach je povinný správny orgán rozhodnúť.

2.5. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v prípade predmetného priestupkového konania vedeného voči žalobcovi nemožno konštatovať splnenie hneď prvého predpokladu pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, a to existenciu nezákonného právoplatného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd prvej inštancie správne posúdil vec bez zohľadnenia analógie náhrady škody v trestnom konaní, keďže v tejto súvislosti nejde o obdobnú situáciu. V prejednávanvej veci príslušný správny orgán vydal rozkaz o uložení sankcie za priestupok a pokiaľ žalobca voči nemu podal odpor, toto rozhodnutie bolo zo zákona zrušené (§ 87 ods. 4 druhá veta zákona č. 372/1990 Zb.). K zrušeniu rozkazu včas podaným odporom nedochádza z dôvodu jeho nezákonnosti, keďže v takomto prípade sa ani nezákonnosť rozkazu neskúma. Predmetný rozkaz nenadobudol právoplatnosť podľa § 52 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) z dôvodu včasného podania odporu, taktiež zákonnosť tohto rozkazu nebola predmetom preskúmania pred príslušným orgánom. Predmetný rozkaz tak nenadobudol právoplatnosť ani vykonateľnosť, preto sa v tomto prípade odvolací súd nestotožnil ani s tvrdením žalobcu o dôvodnosti aplikácie § 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.

2.6. Odvolací súd sa rovnako stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie o nehospodárnosti a neúčelnosti odročenia pojednávania za účelom vykonávania ďalšieho dokazovania výsluchom žalobcu a jeho manželky z dôvodu absencie základného predpokladu pre úspešné uplatnenie nároku žalobcu voči štátu na základe zákona č. 514/2003 Z. z., t. j. nezákonného rozhodnutia. Prípadné vypočutie žalobcu a jeho manželky neboli v tomto prípade schopné ovplyvniť záver súdu prvej inštancie o nedôvodnosti žaloby, keď nebola splnená podmienka existencie nezákonného rozhodnutia.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (v ďalšom aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil poukazom na ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 písm. a) a b) CSP.

3.1. Dovolací dôvod podľa ust. § 420 písm. f) CSP mal spočívať v tom, že odvolací súd nevykonal žalobcom navrhnuté dôkazy, a to výsluch žalobcu a jeho manželky Tiež namietal, že dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu sú zmätočné a chaotické v rozpore s CSP.

3.2. Dovolateľ uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu, vymedzil nasledovne:

„Má trestne stíhaná osoba, ktorej trestné stíhanie bolo skončené inak ako právoplatným odsúdením, právo na náhradu škody a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa Zákona“.

3.2.1. Argumentoval tým, že od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania (prejednávaný prípad) alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na

náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonnosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. novembra 2018 sp. zn. 4Cdo/66/2018). Mal za to, že odvolací súd sa odklonil od tejto ustálenej praxe dovolacieho súdu, pretože žalobca má nárok na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch spôsobených nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci nezákonným trestným stíhaním (analogicky nezákonným deliktuálnym stíhaním).

3.3. Žalobca uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom právnu otázku doposiaľ dovolacím súdom neriešenú vymedzil nasledovne:

„Má priestupkovo stíhaná osoba, ktorej priestupkové stíhanie bolo skončené inak ako právoplatným odsúdením z priestupku, právo na náhradu škody a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa Zákona analogicky podľa ustálenej praxe s poukazom na nezákonné trestné stíhanie (R 37/2014)“.

3.3.1. Nestotožnil sa s právnou argumentáciou odvolacieho súdu, ktorá vôbec nevidí paralely medzi trestným stíhaním a priestupkovým stíhaním. Mal za to, že ak „v trestnom konaní dochádza k trestnému stíhaniu konkrétnej osoby - obvineného, až na základe rozhodnutia orgánu verejnej moci - orgánu činného v trestnom konaní, tak rovnaké platí aj pre priestupkovo stíhanú osobu. V súvislosti s analógiou priestupkového stíhania so stíhaním trestným, poukázal na Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 3005/14 z 05. mája 2015 a Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 1099/19 z 3. septembra 2019. Mal za to, že rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia (ktoré možno v priestupkovom konaní aplikovať analogicky) pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania (alt. priestupkového stíhania).

3.3.2. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax, spočívajúcu v tom, že podstata nároku na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa viaže na výsledok trestného či priestupkového konania, t. j. na zastavenie bez právoplatného odsúdenia a neskúma sa pritom konkrétne rozhodnutie, ktoré sa preskúmava z hľadiska zákonnosti, a preto ani pri zastavení trestného stíhania ani pri oslobodení spod obžaloby sa nikdy výslovne nekonštatuje, že uznesenie o vznesení obvinenia je zrušené pre nezákonnosť, ale vždy je dôležitý výsledok trestného či priestupkového konania. Bez ohľadu na skutočnosť, že rozkaz o uložení sankcie nikdy nenadobudol právoplatnosť ako aj bez ohľadu na skutočnosť, že k zrušeniu rozkazu o uložení sankcie došlo ex offio, a to podaním opravného prostriedku, žalobca ako účastník priestupkového konania nikdy nestratil status obvinenej osoby, nakoľko napriek zrušeniu rozkazu o uložení sankcie žalobca stále musel analogicky de facto „čeliť obvineniu“ zo spáchania deliktu, ktorý mu bol kladený za vinu, pričom toto deliktuálne stíhanie sa neskončilo uložením sankcie žalobcovi.

3.4. Dovolateľ žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe vyhovel eventuálne rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný navrhol dovolanie odmietnuť alternatívne zamietnuť. Mal za to, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nie je dôvodný, nakoľko rozhodnutie je dostatočne odôvodnené aj vo vzťahu ku všetkým navrhovaným dôkazom. Taktiež sa nestotožnil s právnou argumentáciou. Zdôraznil, že rozhodnutie, ktoré žalobca označil za nezákonné, nie je možné v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. považovať za nezákonné, nakoľko Rozkaz o uložení sankcie za priestupok č. sp. OU-SL-OVVS-2017/006565-430 pr. z 11. júla 2017 nenadobudol právoplatnosť, keďže bol v súlade s § 87 ods. 4 druhá veta zákona č. 372/1990 Zb. včas podaným odporom zrušený, a to priamo zo zákona.

5. Žalobca v replike k vyjadreniu žalovaného zotrval na svojej argumentácii.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania pričom zistil, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP

7. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodil z § 420 písm. f) CSP a svoju argumentáciu o

existencii vady v zmysle § 420 f) CSP založil na tvrdení, že nevykonaním navrhnutých dôkazov - výsluchu jeho ako strany sporu a jeho manželky bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces.

7.1. V súlade s judikatúrou ústavného súdu Najvyšší súd SR vo viacerých rozhodnutiach napr. sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018, 5Cdo/122/2019 vyslovil, že procesnému právu strany sporu (účastníka konania) navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu (účastníka konania) možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku overeniu alebo vyvráteniu ktorej je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, už bolo doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, garantujúcimi strane sporu právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

7.2. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že návrh žalobcu na vykonanie dokazovania výsluchom žalobcu a jeho manželky nepovažoval zhodne s názorom súdu prvej inštancie za relevantné, pretože navrhnuté dôkazy by neboli schopné ovplyvniť záver súdu prvej inštancie o nedôvodnosti žaloby, keď nebola splnená podmienka existencie nezákonného rozhodnutia (bod 30.).

7.3. Dovolací súd so záverom súdov základného konania súhlasí, pretože navrhované dôkazy nedisponujú vypovedacou potenciou vo vzťahu k preukázaniu existencie nezákonného rozhodnutia.

8. Dovolateľ namietal aj to, že dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu sú zmätočné a chaotické v rozpore s CSP. K tejto námietke treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko). Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa žalobca domáhal, čo navrhoval, z ktorých osvedčených skutočností a dôkazov súd vychádzal, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa nestotožnil. V odôvodnení odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté rozhodnutie primerane vysvetlil. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim sa zákonu. Dopodrobna popísal konanie pred súdom prvého stupňa, obsah odvolania a poskytol vyčerpávajúcu odpoveď na nedôvodnosť žaloby a prečo ju zamietol.

9. Dovolací súd z dôvodov vyššie uvedených vadu podľa § 420 písm. f) CSP nezistil.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

10. Dovolateľ vyvodil prípustnosť dovolania aj podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a), pričom otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu, vymedzil nasledovne:

„Má trestne stíhaná osoba, ktorej trestné stíhanie bolo skončené inak ako právoplatným odsúdením, právo na náhradu škody a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa Zákona“.

11. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

11.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

11.2. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku, kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

12. Od vyriešenia právnej otázky vymedzenej dovolateľom nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pretože v prejednávanej veci žalobca nebol osobou trestne stíhanou. Ustálená prax dovolacieho súdu reprezentovaná R 37/2014, na ktorý dovolateľ poukázal, rieši osobu trestne stíhanú, nerieši osobu priestupkovo stíhanú.

13. Dovolací súd preto uzatvára, že dovolateľ v dovolaní nevymedzil právnu otázku, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dovolací súd je prísne viazaný otázkou vymedzenou dovolateľom, nemôže je modifikovať ani prispôbovať (II. ÚS 291/2021). Dovolacia argumentácia z uvedených dôvodov nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

14. Dovolateľ uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom právnu otázku doposiaľ dovolacím súdom neriešenú vymedzil nasledovne:

„Má priestupkovo stíhaná osoba, ktorej priestupkové stíhanie bolo skončené inak ako právoplatným odsúdením z priestupku, právo na náhradu škody a právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa Zákona analogicky podľa ustálenej praxe s poukazom na nezákonné trestné stíhanie (R 37/2014)“.

15. Predmetom konania je nárok na náhradu škody 1.187,22 eur titulom náhrady trov obhajoby a zaplatenie sumy 10.000 eur ako nemajetkovej ujmy voči štátu s poukazom na § 3 ods. 1 písm. a) zák. č. 514/2003 Z. z. z dôvodu, že škoda a nemajetková ujma mala byť spôsobená nezákonným rozhodnutím vydaným orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci - rozkazom o uložení sankcie za priestupok vydaným Okresným úradom Stará Ľubovňa, odborom všeobecnej vnútornej správy, č. OU-SL-OVVS-2017/006565-430 pr. dňa 11. júla 2017. K zamietnutiu žaloby došlo z dôvodu nepreukázania splnenia existencie nezákonného právoplatného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom, pretože rozkaz o uložení sankcie za priestupok nenadobudol právoplatnosť.

15.1. Podstata otázky spočíva v tom, či rozhodnutie, od nezákonnosti ktorého sa odvíja zodpovednosť za škodu, musí nadobudnúť právoplatnosť.

15.2. Zákon v § 6 stanovuje vo všeobecnosti tri základné podmienky, pri splnení ktorých možno uplatniť nárok na náhradu škody spôsobenej protiprávnym, resp. nezákonným rozhodnutím, a to: 1/ protiprávnosť rozhodnutia, 2/ právoplatnosť rozhodnutia, 3/ vyčerpanie opravných prostriedkov.

Požiadavka právoplatnosti rozhodnutia orgánu štátu ako jedna z podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu je podľa doslovného výkladu jednoznačná.

15.3. Odborná spisba vo vzťahu k právnej úprave obsiahnutej v zákone č. 58/1969 Zb. uvádza, že základom zodpovednosti je len tá časť rozhodnutia, ktorá nadobúda právoplatnosť, a teda stáva sa konkrétne zaväzujúcou normou - touto časťou rozhodnutia je výrok, a že rozhodnutie zakladá zodpovednosť len vtedy, ak nadobudlo právoplatnosť (LUBY, Š. *Zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím alebo úradným postupom*. Bratislava: Obzor, 1971, s. 43 a 44). Keďže podmienky zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným podľa zákona č. 514/2003 Z. z. sú v podstate zhodné s podmienkami zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 58/1969 Zb., je požiadavka právoplatnosti rozhodnutia, ktoré zakladá zodpovednosť štátu za škodu rovnaká aj vo vzťahu k právnej úprave zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané po nadobudnutí účinnosti tohto zákona, t. j. po 1. júli 2004 (Mgr. Róbert Jakubáč, PhD. *Komentár k § 6 zákona, ASPI*).

15.4. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu môže teda založiť len také rozhodnutie orgánu štátu, ktoré nadobudlo právoplatnosť, pričom základom zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu je len tá časť rozhodnutia, ktorá nadobudla právoplatnosť. Výnimku z tohoto pravidla predstavujú iba prípady, keď bola škoda spôsobená nezákonným rozhodnutím orgánu štátu, ktoré je vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť (§ 6 ods. 3 zákona) prípady, keď škoda bola spôsobená nezákonným rozhodnutím orgánu štátu, ktorým orgán verejnej moci prekročil svoju právomoc (§ 6 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z.).

15.5. Za použitia teleologického výkladu dovolací súd uzatvára, že podmienkou zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím je jeho právoplatnosť.

15.6. Nie je však vylúčené, že škoda vznikla v príčinnej súvislosti s rozhodnutím orgánu štátu, ktoré bolo zrušené skôr ako nadobudlo právoplatnosť, zodpovednosť štátu za škodu môže byť v závislosti od konkrétnych okolností prípadu posudzovaná ako zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Podľa záverov rozhodovacej praxe súdov zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pokrýva však tie prípady vzniku škôd, ktoré boli vyvolané inou činnosťou štátnych orgánov než rozhodovacou (por. Zo správy NS ČSSR z 30. novembra 1977, sp. zn. PlsF 3/77 - R 35/1977). Nesprávnym úradným postupom je porušenie pravidiel predpísaných právnymi normami pre počinanie štátneho orgánu pri jeho činnosti, a to najmä takej, ktorá nevedie k vydaniu rozhodnutia. Ak sa nesprávosti alebo vady v postupe orgánu štátu prejavujú v obsahu rozhodnutia, môžu mať za následok iba zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím.

16. Dovolací súd dopĺňa, že tento záver nespochybňujú ani nálezy Ústavného súdu Českej republiky (II. ÚS 1099/19 a II. ÚS 3005/14), na ktoré dovolateľ poukazuje. Tieto riešili predovšetkým analógiou priestupkového stíhania s trestným stíhaním, pričom druhý spomínaný nález vyslovil možnosť založenia zodpovednosti štátu za škodu, ktorá vznikla poškodenej osobe v súvislosti s vedením priestupkového konania voči nej, za „predpokladu, že sa správne orgány v priestupkovom konaní dopustili procesných pochybení v takej intenzite, ktorá by mohla mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia vo veci samej. Súčasne však zdôraznil, že to neznamená, že by každé začaté priestupkové konanie či procesný postup správnych orgánov v jeho priebehu, ktoré by nevyústili do právoplatného meritórneho rozhodnutia správnych orgánov o prejednávanom priestupku, bolo možné paušálne považovať za nesprávny úradný postup“.

17. V prejednáwanej veci škoda a nemajetková ujma mala byť žalobcovi spôsobená nezákonným rozhodnutím vydaným orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci - rozkazom o uložení sankcie za priestupok vydaným Okresným úradom Stará Ľubovňa, odborom všeobecnej vnútornej správy, č. OU-SL-OVVS-2017/006565-430 pr. dňa 11. júla 2017, ktoré nenadobudlo právoplatnosť, pretože žalobca podal proti nemu odpor. Podaním odporu sa vydaný rozkaz ruší ex offio (§ 87 ods. 4 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch).

17.1. Podmienka existencie právoplatného rozhodnutia, od ktorého by sa zodpovednosť štátu za výkon verejnej moci odvíjala, teda nie je splnená. Dovolací súd nesúhlasí s názorom dovolateľa, že napriek zrušeniu rozkazu o uložení sankcie využitím opravného prostriedku ex offio tento rozkaz nestratil

vykonateľnosť. Znenie zákona je jednoznačné, podaním odporu sa vydaný rozkaz zrušuje, teda nemôže byť ani vykonateľný, a preto tu nejde o výnimku podľa § 6 ods. 3 Zákona.

17.2. Dovolací súd zdôrazňuje že, trestné stíhanie voči osobe začína vznesením uznesenia, ktoré je vydané v procesnej forme uznesenia. Proti uzneseniu zákon pripúšťa sťažnosť, ktorá však nemá odkladný účinok (§ 33 s použitím § 185 ods. 1 a 6 Trestného poriadku). Sťažnosť má odkladný účinok iba v prípadoch, v ktorých to zákon vyslovene ustanovuje. Odkladný účinok sťažnosti znamená, že uznesenie, proti ktorému bola sťažnosť podaná oprávnenou osobou a včas, nemožno vykonať, kým nenadobudne právoplatnosť. Pri uznesení o vnesení obvinenia sťažnosti proti nemu zákon nepriznáva odkladný účinok, preto sa na toto uznesenie hľadí ako na predbežne vykonateľné. To znamená, že predstavuje výnimku z požiadavky právoplatnosti rozhodnutí, od ktorých sa odvíja zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie.

18. Z uvedeného možno uzavrieť, že priestupkovo stíhaná osoba, ktorej priestupkové stíhanie bolo skončené inak ako právoplatným odsúdením z priestupku, má právo na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. Pokiaľ rozhodnutie orgánu štátu, v príčinnej súvislosti s ktorým vznikla škoda, bolo zrušené skôr ako nadobudlo právoplatnosť, zodpovednosť štátu za škodu, ktorá vznikla priestupkovo stíhanej osobe môže byť v závislosti od konkrétnych okolností prípadu posudzovaná ako zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom.

19. V danej veci rozhodnutie - rozkaz o uložení sankcie za priestupok vydaným Okresným úradom Stará Ľubovňa, odborom všeobecnej vnútornej správy, č. OU-SL-OVVS-2017/006565-430 pr. dňa 11. júla 2017, ktoré malo byť v príčinnej súvislosti so vzniknutou škodou žalobcu nenadobudlo právoplatnosť. Zodpovednosť štátu za škodu pri výkone verejnej moci by bolo možné považovať za nesprávny úradný postup, pokiaľ by sa správny orgán dopustil v priebehu priestupkového konania procesných pochybení, ktoré by boli v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi. V prejednávanej veci však procesné pochybenia žalobca netvrdil.

20. Dovolací súd uzatvára, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu netrpí vadou nesprávneho právneho posúdenia, preto dovolací súd dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

21. V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vznikol proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP). Keďže však podľa obsahu spisu žalovanému v dovolacom konaní preukázateľne žiadne trovy nevznikli, Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s článkom 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonomiu, žalovanému nepriznal náhradu trov dovolacieho konania (k uvedenému porovnajte uznesenie NS SR z 28. februára 2018 sp. zn. 7Cdo/14/2018, publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. R 72/2018).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.